

LBRIS | We know
TIBI UȘERIU

27 DE PAȘI

ZECE ANI MAI TÂRZIU

Ediția a doua, revizuită și adăugită.

Piatra Fântânele, 2025

Cuprins

Prefață. <i>27 de pași. Zece ani mai târziu.</i>	5
1. Vecinul de la ora 5	11
2. Martor la alba-neagra	27
3. Zidul alb	41
4. Vacanțele slugii perfecte	63
5. Prima spargere	87
6. Fluturii mov	109
7. 27 de pași	133
8. Domnul KA	157
9. Evadările	179
10. Punctul albastru	203

11. Omul în piele de om	225
12. Un frate risipitor, unul chibzuit, munții cei înalți și, peste toate, o mogâldeță de prunc	243
13. Yukon, my love!	263
14. Nu se poate! Serious?	285
15. Doamna cu coasa mă invită la dans	305

Vecinul de la ora 5

Să tot fie a șasea rătăcire. Sunt singur într-o pădure pe care n-o cunosc. E ceață și o liniște suspectă. Noaptea e aproape. Ar trebui să se audă ceva, orice, măcar vocile altor alergători. Nu se aude nimic, nici măcar foșnete sau păsări. Ultramaratonul e atât de prost marcat, încât mă gândesc la abandon. E prima oară când îmi trec prin cap asemenea gânduri.

În general, ideea de a abandona nu intră în calculele mele. Nici măcar n-o pun la socoteală. Am mereu o soluție de avarie. Dar, aici, începe să mi se pară de luat în seamă. Și poate doar pentru a amenda marcajul prost. Un ultra montan, care include și un traseu de noapte, e oricum destul de intens și de periculos. Ultimul lucru pe care îl vrei e ca marcajele de la o competiție mai veche să se amestece cu cele noi, ca acum.

Am verificat de câteva ori și coordonatele GPS nu se pupau cu cărarea pe unde trebuia să alerg. Asta pur și simplu te scoate din minți, te demotivează. Parcă un spiriduș rău și-a băgat coada în

cursa asta, iar acum râde, din spatele unui monitor, de proștii rătăciți prin pădure. Pentru el, eu sunt acum un punct nemișcat în ceață.

M-am întors cu doar două săptămâni înainte de la TDS 120 km (versiunea scurtă *Tor de Géants*), unde organizarea e o lecție de eleganță, precizie și respect pentru sportivi. Entorsa din Alpi a recidivat acum, în Carpați. Durerea îmi reamintește că sunt om, că am limite, că sunt mai fragil decât cred. Descurajarea și revolta își dau mâna și comandă corpului un singur mesaj: stop. Dar poate nu chiar aici și, cu siguranță, nu acum.

M-am întors la Transilvania 100 mai mult din onoare. E o competiție pe care am câștigat-o anul trecut. Nu am nimic de demonstrat. Nu știe mai nimeni că am venit. Am venit de drag, îmi place să alerg. Dar nu-mi place să pierd traseul și să mă doară glezna la fiecare pas.

Dacă voi organiza vreodată o competiție, pe lângă punctele de hidratare ca la carte, marcajul va fi precis, fără interpretări. Țsta e, poate, cel mai important lucru dintr-un maraton montan, în afară de acela de a rămâne întreg la trup și la minte.

Sunt cam pe la kilometrul 60 din 100. Glezna mă doare rău, aproape insuportabil. Mi-e tot mai umflată. Ciorapul mă strânge ca o menghină. Pantoful? Îmi vine să-l tai și să-l arunc cât colo. Aș umbla desculț. Dacă n-ar fi frig și umezeală, m-aș întinde cu piciorul sprijinit în sus de un copac, să mai eliberez din fluxul sanguin adunat în locul dureros.

De câteva ore tot urc și cobor munți și văi, calc pe pietre ude și încerc să nu alunec în vreo râpă. Gâfâielile sunt întrerupte de pauze involuntare, cum e asta. Dar rătăcirile de pe traseu îmi scot mintea din ritmul cursei.

UPDIS | We know books
Acum mă aflu în acel punct critic de care se bate orice ultramaratonist deznădăjduit, care habar n-are încotro s-o apuce. Ce naiba caut aici? De ce fac chestia asta? Ce sens are?

E setul de întrebări de care n-ai voie să te atingi dacă vrei să treci linia de finiș. Când lași un asemenea gând să se cuibărească în mintea ta, el face loc dezamăgirii. E ca un mic cal troian. E rețeta perfectă pentru abandon.

Trag cu urechea iar. Sunt încordat, cu simțurile treze și maxilarele încheștate. Sunt un prădător. Stau la pândă. Parcă aștept să răsară, de undeva, o victimă. Dar liniștea continuă să rămână grea, compactă.

Habar n-am încotro s-o iau. Așa că mă pun jos. Și atunci, în cel mai tâmpit moment posibil, îmi aduc aminte. Mă lovește, așa, ca o palmă grea și, fără să vreau, cad în visare. Ies din timp și uit până și de durere. E bine.

Locuiam în Bistrița. Stăteam în T2, la etajul 4 din 4, într-unul dintre cele mai jalnice apartamente muncitorești cu două camere tip vagon. Făcusem ceva prostie și eram, ca mai mereu, pedepsit să nu ies din casă.

Muream de plictiseală. Când ești copil și te plictisești, îți vin idei năstrușnice. Mama era în schimbul doi. Era schimbul ideal pentru mine și fratele meu, Alin. Intra la 2, la prânz, și venea seara târziu, ruptă de oboseală. Aveam toată după-masa spațiu de manevră.

Aveam un singur gând: cum să evadez din pușcăria asta de apartament? Mi-ar fi plăcut enorm să pot zbura. Să deschid geamul, să mă urc pe calorifer, apoi pe pervaz și, aruncându-mă în gol, cu un simplu fâlfâit de brațe, să mă înalț deasupra blocurilor, a locurilor

de joacă, a școlii mele generale, să străbat zona industrială și să trec dealul spre satele învecinate.

Mi-ar fi plăcut să planez așa mult și bine, în liniște, peste petecele de pământ cultivate cu sfeclă și porumb, peste țăranii aplecați la plivit, să mă uit în ochii mici și negri ai păsărilor plutind prin aer alături de mine. Apoi, după ce mă voi fi săturat de zburat, să mă întorc la geamul deschis, cum se întoarce un porumbel poștaș la colivia lui. Mai târziu, mult mai târziu, când aveam să fi învățat să zbor cu parapanta, mi-am adus aminte de prizonieratul meu din T2.

Ca un vânător la pândă, stăteam în geamul din colțul blocului și așteptam să vină acasă vecinul de la T3. Venea mereu, cu aceeași precizie, în jur de ora 5, intrând în cadrul meu vizual din dreapta, de pe bulevard, răsărind de după boscheți.

Cu o mișcare largă de picior, descăleca din mers de pe bicicletă, cum făceau poștașii. Apoi făcea câțiva pași mici, pe lângă ea. Pe vremea aceea, poștașii cu chipiu și genți negre din piele, pline de facturi, scrisori și vederi de aiurea, se deplasau de colo-colo exclusiv pe biciclete.

Vecinul meu fără nume, înalt și slab, cu o figură ștearsă de muncitor, împingea de ghidonul bicicletei Tohan pe aleea îngustă care ducea la scara blocului lui. Pe cap avea o bască neagră, din aceea cum purta clasa muncitoare în comunism. Nu știu de ce mi-l imaginam ceferist, deși cred că nu era. Fața lui ridată nu părea să fi zâmbit niciodată. Pe portbagaj căra mereu ceva plase, poate cu furăciuni de la fabrică.

Pe atunci, mai toată lumea fura câte ceva de pe la fabrici. Era un sport național. Iar unii făceau obiecte bune de vândut cărora le

ziceau *fușerai* — bricege, pumnaluri, măciulii de schimbător de viteze la Dacii, chestii de-astea.

Chiar și bicicleta marca Tohan produsă la Zărnești era un fel de *fușerai*: era produsul de față al unei fabrici de armament. Despre ea și despre mașinile de cusut produse la Cugir se zicea că, dacă le demontezi și nu ești atent cum le asamblezi la loc, s-ar putea să-ți iasă niște mitraliere.

Vecinul de la ora 5 intra pe aleea dreaptă ce dădea în bloc. Îi urmăream fiecare mișcare, magnetizat. Nu atât persoana lui mă interesa, cât bicicleta, pe care o lăsa în casa scării, pe stânga cum intri, sprijinită de un calorifer mare din fontă. O lăsa, ca de obicei, nelegată. Muream de poftă să fac o tură. De emoție, începea să-mi bată inima iute.

Visam ziua și noaptea că pedalez pe bicicleta aia neagră. Nu era un Pegas camping sau din acela cu coarne, cum aveau unii copii de la bloc. Era un Tohan negru, greu, de duranță și viteză. Era o bicicletă de oameni mari. Îmi imaginam că stăteam ridicat din șa, apăsând ritmic pedalele cu toată greutatea. Simțeam cum vântul îmi șuiera în urechi. Pentru mine, asta era muzica perfectă.

Visam că eram liber, că râdeam și băgam o viteză așa de mare, că mă ardeau mușchii de la picioare. Depășeam chiar și mașini. Blocurile treceau în viteză pe lângă mine. Orașul rămânea în urmă și înaintea mi se așternea doar drumul tăind câmpuri înverzite, terminându-se în cer.

În vis pedalam cât puteam de tare, mânat de un amestec de fericire cu frică. Simțeam că nimeni nu mă va mai putea ajunge, niciodată. Țăsta era filmul în care eroul principal eram eu. Era așa de real că îmi putea ține și de foame. Și era atât de intens, încât bătea orice

spaimă legată de ceea ce s-ar putea întâmpla dacă l-aș transforma în realitate.

Consecințele puteau fi atât de cumplite, încât era mai bine să nici nu te gândești la ele. Era mai bine să le blochezi cu bună știință, altfel trăiai într-o continuă teroare. M-am obișnuit, deci, cu gândul că o să mi se înfunde, doar că nu știam ziua și ceasul. Cu orice risc, aveam să mă dau cu Tohanul vecinului de la ora 5.

Atunci, la 11 ani, în mintea mea de copil care își dorea de mult o bicicletă a lui s-a strecurat un prim gând cu un evident accent infracțional: acela de a împrumuta bicicleta, pentru a face o tură de bloc, hai două, și apoi de-a o pune la loc, ca și cum nu s-ar fi mișcat de acolo.

Asta, bineînțeles, fără să afle cineva vreodată. În special mama, de care mă temeam mai rău ca de orice. Pe atunci nu știam cum te poate bate Miliția, dar știam de ce era în stare mama când se înfuria. Mama era o forță a naturii. Te putea trimite la somn doar cu o palmă. Sau te putea chinui atâta timp, și atât de intens, că părea o veșnicie.

Pe lângă restul oamenilor cu care intram în contact, cum ar fi stăpâni, ciobani, profesori, mătuși sau vecini aiurea, un singur om mă putea bate mai rău decât mama: tata.

Pe vremea aceea, lumea toată parcă se dilise.

Pe Bârgaie și în Bistrița, cât știam eu că există, bățutul copiilor era un sport la fel de popular și de firesc ca bățutul covoarelor de Paști și de Crăciun, între blocuri.

Cei care n-o încasau deloc de la părinții lor puteau fi numărați pe degete. Erau o sursă constantă de mirare. Păreau familii anormale, excepții. Ceilalți, aproape toți, mâncau bătaie sistematic și în stiluri. Unii o luau chiar și atunci când cădeau și își juleau genunchii. Își povesteau unii altora, râzând, metodele și obiectele cu care erau bătuți: urzici, cabluri de reșou, linguri de lemn, cozi de mătură, nuiele din gard etc.

Bătaia venea după ce auzai următoarea expresie: *Vezi că ți-i încărcat carul*. Părinții țineau un fel de contabilitate a greșelilor și tu, copilul, trăiai într-o permanentă groază legată de încărcarea acestui car blestemat. Iar marea problemă nu era atât încărcatul, cât descărcatul, care era sinonim cu o bătaie strașnică. Numai așa se putea goli carul, nu era altă variantă.

Apoi, când credeai că s-a terminat, carul se umplea din nou. Trăiai în carul ăsta de greșeli și vinovății, ba plin, ba gol, în așteptarea pedepsei. Teroarea era așa de mare încât, de multe ori, îți doreai să o încasezi mai repede și, măcar pentru o vreme, să uiți de povestea carului.

Tata repeta mereu expresia asta: *Vezi că ți s-o cam încărcat carul. Stai numa' să vezi cum ți-l descarc io cu niște bice.*

Copil fiind însă, dorința de a face ceva anume era așa de puternică, încât bătea orice frică. Deși bănuiam că vreo joacă sau vreo întârziere acasă s-ar putea termina prost, nu mă interesa decât clipa aceea. Iar acest lucru s-a perpetuat pe măsură ce am crescut.

Carele s-au tot încărcat și descărcat pe spinarea mea, până m-am obișnuit cu ele așa de tare, încât am început să cred că le merit, că așa e croită viața și că nu e loc de întors. Odată cu bătaile, am dezvoltat și un soi de rezistență la durere, plus o pasiune secretă

pentru singurele sporturi care m-au interesat vreodată – cele de contact.

Așadar, știind prea bine că fac ceva interzis, am coborât în fugă cele patru etaje și, încercând să par nepăsător, am intrat în scara de bloc de la T3. Liniștea din scara aia întunecoasă de bloc, cu ușa grea de fier închizându-se în urma mea, semăna cu asta de acum, din pădurea topită în ceață. Parcă eram singur pe lume. Tot blocul amuțise. Nu se auzea nici măcar o oală pocnită de aragaz, nici măcar o vorbă răstită.

Cel mai frumos și mai de dorit obiect din lume stătea acolo, sprijinit de calorifer. Fără să mă gândesc prea mult, am întins mâna și am început să mângâi ghidonul aceluia Tohan, cu sfiala cu care mângâi prima oară o fată.

Era un amestec de fascinație, teamă și dorință. Ghidonul era lucios și rece și fin. Îmi plimbam degetele pe el, trăgând cu urechea la fiecare sunet. Tot ce auzeam era inima bătându-mi tare în gât, undeva sub mărul lui Adam. Mi-am revenit rapid din visare.

Venise vremea pentru acțiune. Am apucat ferm ghidonul, am scos bicicleta pe ușă, am încălecat și i-am dat pedală fără să mă uit vreo clipă înapoi. Totul îmi stătea înaintea.

Și a fost exact ca în vis, cu vântul suflându-mi în urechi, cu fâșâitul cauciucului pe asfalt și cu mușchii picioarelor care mi se încingeau când apăsam pedalele cu toată greutatea. Doar că nici vorbă să am curajul de a ieși din oraș. Pe-atunci, până și distanța de câteva sute de metri de la bloc la gară îmi părea infinită.

Mergeam de obicei în parcul mare, unde se adunau copiii cu care mă mai jucam. Dădeam câteva ture pe străzile din jur sau printre

LIBRIS | We know books

blocurile care semănau între ele. Toți credeau că bicicleta era a mea. Unii chiar mă rugau să-i las o tură. O singură dată i-am dat-o unui coleg de clasă, dar mi-a fost așa de frică să nu dispară, încât de atunci n-am mai lăsat pe nimeni.

Se uitau la Tohan ca la mine: cu un amestec de mirare și teamă. Adevărul e că nu eram și nu am fost niciodată o persoană prea sociabilă. Eram privit ca un ciudat, ca un străin. Iar cu accentul meu de pe Bârगाie, chiar păream picat din altă lume.

Ziceam *omini* nu *oameni*, mâncam litere și cântam vorba, lungind vocalele. Îmi dădeam seama că vorbesc altfel decât ei și preferam să tac. Tăcând, păream tot timpul supărat. Iar copiilor nu le plac cei triști, așa că nu se înghesuiau să se joace cu mine, ba unii se uitau cam urât.

De cum apărea Vecinul de la ora 5, intram într-o stare de surescitare. Era ca un drog. De cum șterpeleam bicicleta din scară și făceam câteva ture pe străzi fără nume, intra în mine un soi de nerăbdare să mă întorc. Imediat ce-o puneam la loc, sprijinită de calorifer, vâjâitul din cap înceta. Simțeam o eliberare, de parcă o piatră mare mi se lua de pe inimă.

Aveam senzația că toată lumea se punea la loc. Nu se întâmplase nimic, nu aflase nimeni, nu lăsasem nicio urmă, nu exista nicio dovadă. Trăiam un moment de fericire inexplicabilă, de infractor în libertate, mișcându-se cu siguranță printre oameni liberi.

Mă puteam întoarce liniștit în colivia mea de la T2, etajul 4, pe colț. Zborul, deși scurt, era de fiecare dată amețitor de frumos. Culcat pe spate în pat, visam deja la tura următoare, la figura tristă și ridată a ceferistului care nu zâmbea niciodată, la ghidonul nichelat, rece și fin, la șuieratul vântului prin părul meu.

Am făcut asta aproape două luni, însă niciodată când mama era în tura greșită, și niciodată la sfârșit de săptămână. Ziua trebuia aleasă foarte atent. Dezvoltasem un fel de viață paralelă.

Moțaiam în banca de la școală, plimbam lingura în supă, povesteam te miri ce cu Alin, făceam teme în silă, mergeam cu plasele după rația de ulei și, în tot acest timp, gândul meu rămânea fixat pe o singură idee: oare când se va ivi ziua când voi zbura iar din colivie?

Cu vremea, îmi dezvoltasem un stil. Îl așteptam pe Vecinul de la ora 5 și în alte locuri decât la fereastră: ba pe aleea dintre blocuri, unde băteam într-o doară mingea, ba în cabina telefonică de pe trotuar, unde mă prefăceam că vorbesc cu cineva.

Voiam să mă uit în ochii lui, să văd dacă mă recunoaște. Nu făcea decât să mă șteargă cu privirea. Impersonal. Era bine. Venea acasă rupt după o zi de serviciu și mă măsură fugitiv, cum te-ai uita la gardul viu de pe alee.

Așa a fost până într-o zi. O zi de toamnă pe care, de atunci încoace, am încercat, degeaba, să o uit.

Când am intrat găfâind de emoție în scara lui, proprietarul bicicletei mă aștepta sprijinit de calorifer. Cumva, aflase. Figurii lui oricum mâhnite i se adăuga acum un aer sever. „Mergem la miliție“, a zis. Și-am pornit. La pas, fără să mă ia de guler sau de-o aripă.

Pe drum, încercam să-mi imaginez cum o să mă bată cu bastoanele de cauciuc niște milițieni transpirați, cu chipiele date pe ceafă. Ulterior, aveam să descopăr că acela fusese un vis frumos față de ceea ce urma să se întâmple.